

Missiologicum

et nytt initiativ i misjonsforskningen i Norge

Fra første halvdel av 1800-tallet vokste misjonsbevegelsen frem i Norge. De første organisasjonene ble etablert omkring midten av århundret, og utgjorde etter hvert en betydelig aktør innen det sivile samfunn i landet. Misjonsorganisasjoner (og kirker) drev et arbeid både i inn- og utland som satte spor, og som var velkjent i den norske offentligheten. Omkring 1980 var Norge trolig det land i verden som sendte ut flest langtidsmisjonærer i forhold til folketallet. Det antyder, isolert sett, noe av misjonsbevegelsens historiske betydning i Norge.

Parallelt med misjonsbevegelsens fremvekst som grasrotbevegelse vokste det også frem livskraftige misjonfaglige miljøer ved de teologiske institusjonene i Norge. Misjonsskoler som tilbød teologisk utdanning ble etablert først i 1843 (Misjonsskolen i Stavanger) og senere i 1898 (Fjellhaug Misjonsskole). Disse institusjonene har senere fått ulike akkrediteringer og er etterhvert blitt en integrert del av det private høyskolelandskapet i Norge. I 1939 ansatte Menighetsfakultetet i Oslo sin første misjonsforsker (Olav Guttorm Myklebust), og Teologisk Fakultet ved Universitetet i Oslo opprettet i 1968 et professorat i misjonsvitenskap og økumenikk. Misjonsforskningen var dermed også etablert som en del av den norske statlige universitetsstrukturen.

Egede Instituttet

Egede Instituttet for misjonskunnskap og misjonsgranskning ble etablert i 1946 av professor Olav Guttorm Myklebust. Instituttet er et økumenisk og frittstående organ, og har på ulike vis satt spor i det norske misjonslandskapet. Allerede året etter opprettelsen kom første nummer av Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap (NTM) ut, og frem til i dag har dette trolig representert det viktigste organet for publisering av misjonsforskning i Norge.

I 1973 ble Nordic Institute for Missionary and Ecumenical Research (NIME) opprettet etter initiativ fra Egede Instituttets leder, professor Myklebust. NIME representerer et felles-nordisk institutt, delvis opprettet med Egede Instituttet som mal.

Egede Instituttet var også en sentral initiativtaker og pådriver for opprettelsen av International Association of Mission Studies (IAMS), som blant annet utgir fagtidsskriftet *Mission Studies*. IAMS ble etablert under en internasjonal misjonskonferanse i Oslo i 1970 og representerer et globalt misjonsvitenskapelig nettverk. Egede Instituttet har på denne måten spilt en større rolle både hva gjelder

nasjonalt og internasjonalt misjonssamarbeid. Strukturelle tiltak som instituttet tok initiativ til har slik vist seg å representere hensiktsmessige arbeidsredskaper.

Trolig representerer Egede Instituttet i dag en av de mest tverrkirkelige institusjonene som eksisterer i det norske kirkelandskapet. Innen det misjonsvitenskapelige fagmiljøet er alle sentrale aktører representert. Instituttet har derfor fortsatt mulighet til å utgjøre en premissleverandør innenfor disiplinen. Aktivt engasjement og deltakelse fra de ulike teologiske institusjonene i Norge understreker at utdanningsinstitusjonene fortsatt opplever at Egede Instituttet har en viktig rolle å spille for å ivareta misjonsvitenskapens status i Norge.

Arbeidet med utgivelse av Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap er fortsatt betydningsfullt. Tidsskriftet er en viktig publiseringskanal for det misjonsvitenskapelige fagmiljøet, og er slik også med på å styrke og opprettholde dette kompetansemiljøet. Samtidig utgjør tidsskriftet en bredere nasjonal påvirkningsfaktor ved stadig å løfte frem temaer innen misjonsvitenskapen som er med på å definere misjonsvitenskap som fagfelt. Det faktum at NTM nå utgis elektronisk med åpen tilgang har potensiale til å styrke tidsskriftets posisjon og innflytelse.

Misjonsvitenskap i 2017

Som en følge av de siste tiårs globale utvikling har misjonsvitenskapen vært i betydelig endring. Globale utviklingstrekk som eksempelvis kirkens vekst i «Det globale sør», migrasjon, fremvekst av postkolonialistisk metode i misjonsvitenskapen, «Missio dei» paradigmet, nyere religionsteologi, fremvekst av en «substansiell sekularisme» i Europa og redefinering av misjonsbegrepet innen evangelikal teologi (f.eks. Chris Wright / Lausannebevegelsen) utgjør alle betydningsfulle påvirkningsfaktorer. Dette innebærer at misjonsvitenskap i dag er i endring og også under betydelig press. Et resultat er f.eks. misjonsvitenskapens svekkede rolle innen akademia i Skandinavia, og fagmiljøene innen disiplinen ved de ulike teologiske institusjonene er blitt relativt små. Vi utfordres i dag til å definere selve misjonsbegrepet, og dermed også hva misjonsvitenskapen skal være. Hvor går grensene mellom misjonsvitenskap og f.eks. praktisk teologi, systematisk teologi, religionsvitenskap eller andre tilstøtende fagdisipliner? Hvorfor trenger vi misjonsvitenskap som en egen disiplin? Har vi et avklart forhold til disse spørsmålene ved de ulike teologiske institusjonene?

På den andre side kan en gjerne hevde at misjonsvitenskapen i moderne tid sjeldent har hatt større muligheter enn tilfellet er i dag. De skandinaviske samfunn erfarer i

likhet med andre deler av verden, store kulturelle og religiøse endringer. I kjølvannet av disse endringsprosessene vokser det frem et markant kunnskapsbehov innen temaer som er svært relevante for fagdisiplinen misjonsvitenskap. Eksempelvis kan vi nevne kunnskap om kultur- og religionsmøter, religiøs reorientering / konvertering, dialog, forfølgelsestematikk, trosforsvar, fredelig sameksistens osv. Dette er områder hvor misjonsvitenskapen naturlig skal være faglig premissleverandør. Våre sentrale fagfelt har knapt noen gang vært mer aktuelle enn tilfellet er i dag.

***Missiologicum* – selskap for misjonsvitenskapelig forskning**

I høst tar Egede Instituttet et nytt initiativ for å styrke den misjonsvitenskapelige forskningen i Norge, gjennom å formalisere et selskap for misjonsvitenskapelig forskning. Selskapet skal være uavhengig og har som mål å:

- Styrke og fremme den misjonsvitenskapelige forskningen i Norge.
- Fremme et faglig nettverk for nye/unge forskere innen disiplinen.
- Være en ressursgruppe for Norsk tidsskrift for misjonsvitenskap.
- Være et fagforum hvor artikler, bok-kapitler eller forskningsprosjekt kan presenteres og diskuteres med tanke på publisering.
- Være et uformelt faglig forum for å drøfte aktuelle misjonsvitenskapelige problemstillinger.

Teologiske institusjoner, ansatte / tidligere ansatte og studenter ved de teologiske institusjonene, misjonærer med misjonsvitenskapelig interesse og andre som har en særlig interesse for fagfeltet eller dets tilgrensende disipliner, kan være medlemmer.

Gjennom dette nye initiativet ønsker Egede Instituttet å bidra til å etablere en ny arena hvor forskere på tvers av de institusjonelle fagmiljøene kan diskutere faglige tema og presentere faglige arbeider med sikte på å motta kvalifiserte tilbakemeldinger.

Stiftelsesmøte finner sted på Fjellhaug Internasjonale Høgskole, onsdag 15. november kl. 18.00–20.00. Alle med en særlig interesse for misjonsvitenskap er velkomne til å delta i dette nye initiativet.

Frank-Ole Thoresen